

تاریخ فخرالدین مبارکشاه

شرح اوضاع هند، ترکستان و اقوام ترک به روزگار غوریان

به قلم:

فخرالدین مبارکشاه مرورودی

تصحیح: ادوارد دنیسون روس

به کوشش حسن رفیعی

www.ketab.ir

سرشناسه	مرورودی، مبارک‌شاه بن حسین، - ۶۰۲ ق.
عنوان و نام پدیدآور	تاریخ فخرالدین مبارک‌شاه : شرح اوضاع هند، ترکستان و اقوام ترک به روزگار غوریان / به قلم فخرالدین مبارک‌شاه مرورودی : تصحیح ادوارد دنیسون روس : به کوشش حسن رفیعی.
مشخصات نشر	تبریز: آذر توران، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۱۶ص: ۱۴/۲۱×۵/۲۱ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۰۶۳-۵۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	عنوان به انگلیسی: Ta'riikh i Fakhru'd Din Mubarakshah
عنوان دیگر	شرح اوضاع هند، ترکستان و اقوام ترک به روزگار غوریان.
موضوع	ایران - تاریخ - غوریان، ۳۹۰ - ۶۱۲ ق.
موضوع	Iran - History - Ghurians, 1000 - 1215
موضوع	غوریان-شاهان و فرمانروایان - تاریخ
موضوع	هند - تاریخ - ۱۰۰۰ - ۱۷۶۵ م.
موضوع	India - History - 1000 - 1765
موضوع	دهلی (هند) - تاریخ
موضوع	Delhi (India) - History
شناسه افزوده	روس، ادوارد دنیسون، ۱۸۷۱ - ۱۹۴۰ م، مصحح
شناسه افزوده	Ross, Edward Denison, Sir(Edward Denison)
شماره	رفیعی، حسن، ۱۳۵۱ -
بندی کنکر	DSR۸۰۶
ر بندی کنکر	۹۵۵/۰۵۱۷
شماره	۵۸۰۷۷۵۴

تاریخ فخرالدین مبارک‌شاه

ادوارد دنیسون روس

به کوشش: حسن رفیعی

ناشر: آذر توران - ناتی

شمارگان: ۱۰۰۰ ج/ طراح جلد: حسن کریمی

قطع: رقعی / تعداد صفحات: ۱۱۶ / شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۶۳-۵۰۰۰

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۶۳-۵۰۰۰

مرکز فروش: تبریز- مابین سه راه طالقانی و تربیت مجتمع تجاری

استاد شهریار طبقه زیر همکف پلاک ۴۶ - تلفن: ۳۵۵۴۷۵۱۰

فهرست مطالب

نگاهی اجمالی به منابع و مأخذ نوشتاری تاریخ ترکان در دوران باستان..... ۹	
مقدمه..... ۱۵	
منابع..... ۳۱	
سطوری چند درباره‌ی عنوان اثر: شیوه‌ی ترتیب، املاء و نگارش مجدد کتاب..... ۳۳	
ترجمه‌ی مقدمه‌ی مصباح اسلی: قلم دکتر باغبان کریمی..... ۳۷	
تاریخ فخرالدین مبارکشاه..... ۴۳	
دییاجه‌ی کتاب..... ۹۷	
ضمائم..... ۱۱۳	

مقدمه

اقوام ترک از تاریخی کهن، درخشان و معتبر برخوردارند که بخش قابل توجهی از آن تاریخ پربار با سرزمین عزیزمان ایران گره خورده است. نام ترک به مجموعه‌ی ملتهایی اطلاق می‌شود که ساختار زبانی‌شان التصاقی است. زبان‌شناسان بر خویشاوندی برخی از زبانهای التصاقی و خاموش جهان باستان از جمله زبانهای سومری، ایلامی، اورارتویی، گوتی، آراتی، هورری، مانئی، کای و بخشی از طوایف تشکیل دهنده‌ی اتحادیه‌ی ماد با زبان التصاقی ترکی متبید دارند. روی همین اساس پژوهشگران به خویشاوندی اقوام التصاقی زبان ترک با اقوام تمدن ساز مزبور در جهان باستان اذعان نموده و ترک‌نژادان را سلف اقوام التصاقی زبان مزبور قلمداد نموده‌اند. اگرچه در تورق تاریخ باستان و در اعصار پیش از میلاد مسیح به نام‌ها و عناوین «توروک» یا «توروخ» برخورد می‌کنیم، اما آنچه بدیهی است بعد از روی کار آمدن سلسله‌ی «ساسانی» در قرن ششم میلادی است که نام تورک اکثر صفحات تاریخ قرون وسطی را بر می‌سازد. امپراتوری گسترده‌ی مزبور که به دست توانای بومین حاکمان تشکیل و استقرار می‌یابد؛ از شرق با چین همسایه بود و از غرب با روم و از جنوب با ایران. این امپراتوری گسترده، با شرایط اقلیمی مختلف، اقوام و قبائل گوناگون را در خود جای داده و در عین حال به عنوان واسطه‌ای بین غرب و شرق، طولانی‌ترین بخش جاده‌ی تاریخی - تجاری و پر اهمیت ابریشم را در دست داشته و ضمن فراهم آوردن زمینه برای مبادلات

سیاسی، فرهنگی و اقتصادی در این مسیر ایفای نقش می‌کرده است. سلسله‌ی گوگ تورک شاید نخستین حکومت ترکان باشد که بر هویت ترکی خود تأکید داشته و بنای ملیت را نهاده است، بطوریکه در کتیبه‌های بازمانده از سلاطین و خاقانهای این سلسله، تأکید بر عنصر ترکی، اهمیت ویژه‌ای یافته و به صورت برجسته‌ای مطرح شده است.^۱

علاوه بر امپراتوری گوگ تورک، در قرن هفتم میلادی با امپراتوری مقتدر دیگری در کرانه‌های غربی و شمالی دریای خزر مواجه می‌شویم که از سوی ترکان خزر تأسیس و تا قرن دهم میلادی ادامه یافت. خزن، امپراتوری قدرتمندی را تشکیل دادند و در تمام سواحل غربی دریای خزر، میانه‌ی اروپا حکومت کردند و سپس رهسپار اروپا شدند و در آنجا مستقر شدند. امپراتوران خزر که خود را خاقان می‌نامیدند، آیین یهود را به عنوان آیین رسمی خویش برگزیدند، با این وجود همواره با فرهنگ و زبان مادری ترکی خراسانی مانوس بودند و عناوین و اسامی خان تنگری (عنوان ترکی برای خدای خزران پیش از گرایش به کیش یهود)، خاقان، آلپ، چیچک و مهمتر از همه عنوان ترکی خزر و دهها نام به یادگار مانده از آنان حاکی از غلبه‌ی فرهنگ و زبان ترکی بر دربار خزران می‌باشد. ناگفته نماند که قسمت اعظمی از آثار باقیمانده از خزران توسط روسها محو و نابود گردید؛ از جمله آثار باقی‌مانده از آنان می‌توان به اثر مکتوب «نوم بیتیک» یا «کتاب دعا» اشاره نمود که در نسخه‌ی امروزه به زیور طبع نیز مزین گشته است.

^۱ دکتر حسین محمدزاده صدیق، یادمانهای ترکی باستان، تهران، تکرخت، ۱۳۸۷، ص ۱۲۶.